

NANSEN DIALOG

Dialog som verktøy for å gjenoppbygge og/eller styrke relasjoner og forståelse mellom mennesker i konflikt områder.

Reindriftsseminar for Nordland

3-4.februar 2015

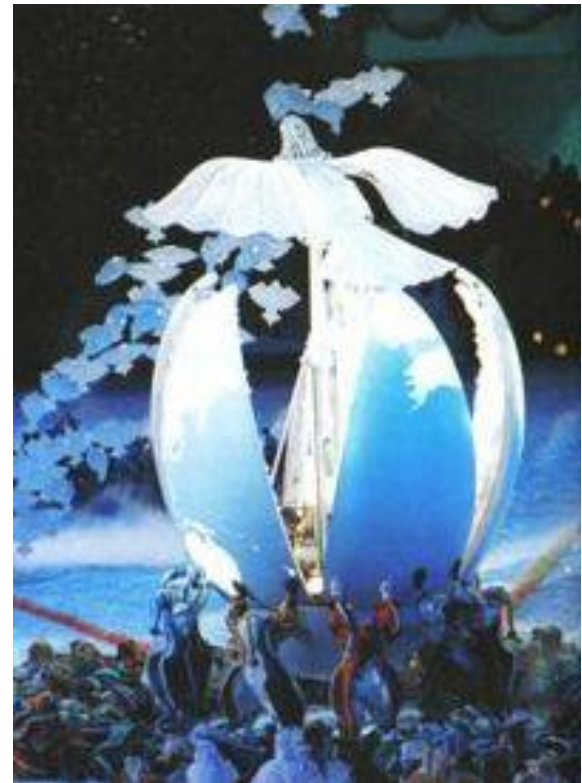

Nansen Academy (Nansenskolen)

Nansen Dialog 1995-2015

OLYMPIC GAMES 1994

Sarajevo
Bosnia – Herzegovina

الفاتحة

I NE RETTE ZA
ONE KOJI SU NA
ALLAHU VCHA
PUNJI POGINULE
"MIRTA SU"
NE GRIJI ETVE
AM VI TO
NE OZECATE

**RAMO
DRNDO**
1940 - 1992

Mostar, Bosnia - Herzegovina

FØDT SÅNN ELLER BLITT SÅNN?

Vi er alle født med evnen til å lære et språk, men hvilket språk vi lærer er svært avhengig av hvilken familie vi blir født inn i.

Vi er alle født med evnen til å forstå verden gjennom kategorier, fortellinger og rammer som vi tolker våre opplevelser «gjennom».

Men hvilke kategorier og rammer vi utvikler er sterkt påvirket av vårt miljø, og hvilke fortellinger vi hører avhenger av hvilken familie og hvilket samfunn vi vokser opp i.

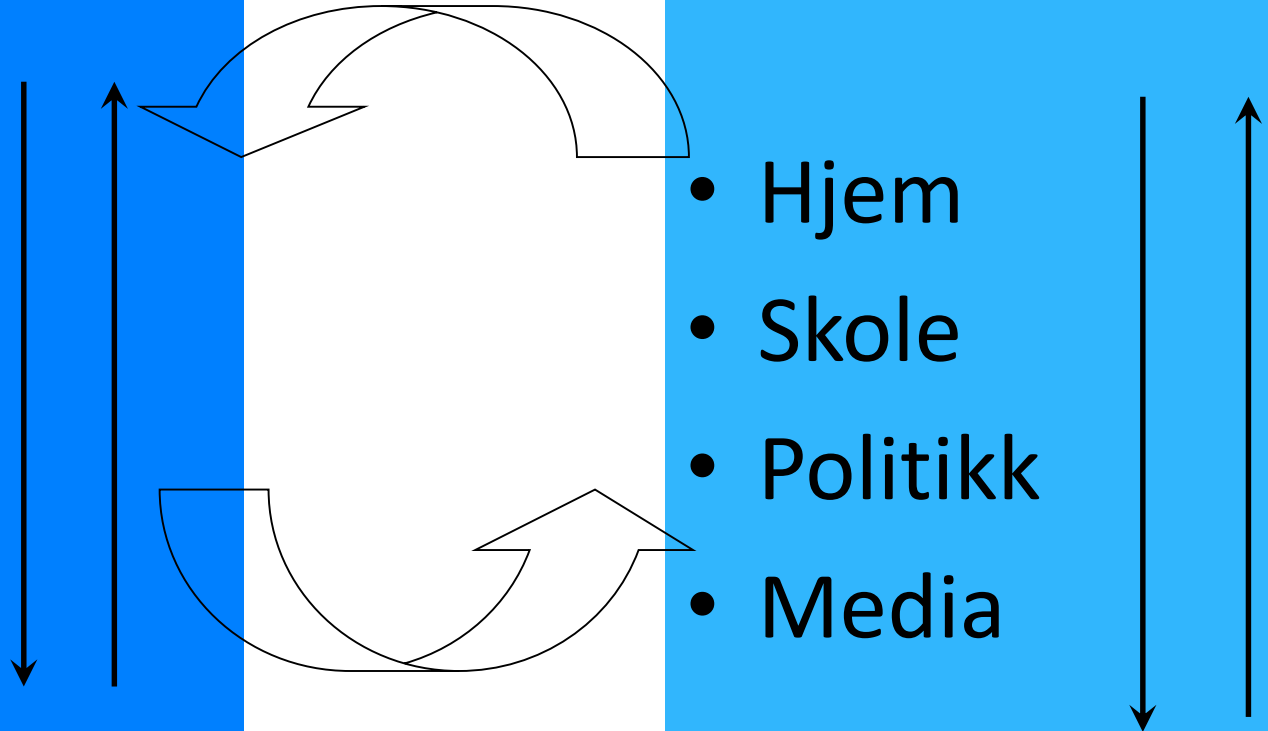
Dialog i delte samfunn der kommunikasjonen har brutt sammen.

FOLK 1

- Hjem
- Skole
- Politikk
- Media

FOLK 2

- Hjem
- Skole
- Politikk
- Media

Dialogens ansikter:

- DIALOG ER EN
KOMMUNIKASJONSFORM
- DIALOG ER EN LIVSHOLDNING
- VI KAN UTVIKLE EN
DIALOGKULTUR

DIALOG SOM KOMMUNIKASJONSFORM

DIALOGMÅL: Å FORSTÅ DEN ANDRES VIRKELIGHETSOPPFATNING

- LYTTE
- UTFORSKENDE
- BEVEGELSE/ÅPENHET
- TOLERANSE
- SELVDISIPLIN
- ENDRE MENING: STYRKE
- NYSGJERRIG USIKKER
- REFLEKSJON

DEBATTMÅL: Å FÅ FRAM EGNE MENINGER OG STANDPUNKT - VINNE

- ARGUMENTERE
- OVERTALENDE
- POSISJONERING/FORSVAR
- MORALSK DOMMER
- JEGER (PÅ JAKT)
- ENDRE MENING: SVAKHET
- BOMBASTISK SIKKER
- REFLEKS

DIALOG KULTUR

ET MILJØ DER DET ER LOV Å UTTRYKKE
HALVFERDIGE TANKER, UBEARBEIDETE
PERSPEKTIVER, ANTYDNINGER,
MULIGHETER OG DER DET ER LOV Å
KOMME MED INNRØMMELSER UTEN Å
BLI MØTT MED FORDØMMELSE ELLER
FORBANNELSE

Dialog er en mer ydmyk holdning til livet.....

- I hverdagen er vi kjappe til å komme med moralske dommer om rett og galt, vi er kjappe til å handle
- I våre liv kommer vi ofte opp i situasjoner der vi må stoppe å tenke – vår kunnskap og våre erfaringer er ikke gode nok.
- «For å kunne sjå stor kunst må ein kunne sjå stort på mykje her i livet» K.Fløgstad

Overføringsverdi til norske forhold

- Flere kommuner (Drammen, Skedsmo, Bærum) har på forskjellig nivå styrket dialogen innad i kommunen gjennom å bygge opp dialogforum
- Formannskap i Gudbrandsdalen har bedt om hjelp fordi den politiske debatten tok overhånd.
- Ulike organisasjoner og arbeidsplasser har bedt om inspirasjon fra Kreftforeningen til Vegvesenet og Arbeidsdirektoratet.
- Etter 22.juli arrangerte vi åpne dialogmøter i en rekke norske byer.
- Dette gir meg tillit til at mine erfaringer også kan være relevante for dere.

Dialogerfaringenes overføringsverdi til Nordland.

- Fylkesmannen i Sør Trøndelag brukte oss i konflikten mellom sørsamer og fjellbønder i Vauldalen, nord før Røros.
- Deretter i kommunikasjonen mellom – stat – fylke – kommune.
- 175 000 laks rømte fra Hitra - laksedialogen
- Nå senest på åpningskonferansen for kommunesammenslåing.

PAUSE

HVORDAN DU SER PÅ DEG SELV SOM
DIALOGPERSON? HVA TROR DU ER DIN
PERSONLIGE STYRKE OG PERSONLIGE
SVAKHET I DIALOGSAMMENHENG?
ER DU MEST OPPTATT AV Å FORSTÅ ELLER
OVERBEVISE?

ER DIALOGEN SAMFUNNSNØYTRAL ELLER
HAR DEN EN REKKE IBOENDE VERDIER?

DIALOG SOM LIVSHOLDNING

RELASJONELL

- JEG – DU
- ØYEBLIKKET
- PROSESSEN
- FORSKJELLSBEHANDLING
- PRAKTISK VISDOM
- 17 GANGER 35
- BALANSE GJENSIDIGHET LIKEVERD
- INDIVIDUELLE HENSYN
- NEVERENDING STORY
- ÅPNER VI PANDORAS ESKE, SLIPPER VI UT ALT; men til slutt; HÅPET!
- KAN – SKJE
- TTT (TING TAR TID)

INSTRUMENTELL

- JEG –DET
- PLANENE MÅLENE
- PROGRAMMET
- STANDARDISERING
- FORSKRIFTER
- 2 GANGER 2
- KOMMANDOLINJER DELEGERING INSTRUKS
- REGLER RETNINGSLINJER
- BEGYNNELSE/SLUTT
- EXIT STRATEGY
- SOLNEDGANGSPROSJEKTER
- BOMBASTISK
- MØTETIDEN SKAL RESPEKTERES

DIALOG SKAPER BEVEGELSE

- Det nysgjerrige barnet er en dialogperson
- Det barnet som legger som om kvelden er et annet enn det som stod opp den samme morgen.
- Spørsmål og svar er en viktig del av dialogen.
- Mennesker i dyp konflikt blir ofte fastlåst. Vi snakker om «frosne konflikter». Da blir målet å skape bevegelse. I denne fasen er dialog spesielt nyttig.

Spørsmål og svar

- Hvert «dialog-lag» får 2-3 timer på å formulere de viktigste spørsmålene de ønsker svar på. Dermed setter de dagsorden.
- Så bytter de og får 2-3 timer på å tenke gjennom hvordan de vil svare – gruppevis eller individuelt. Selve seansen tar minst en dag, men kan ta flere dager.

Dialog = aktiv lytting

- Aktiv lytting er ikke bare å høre hva den andre sier – men det er å forstå hvorfor den andre sier akkurat det. Hva er den andres perspektiver? Praktisere perspektivbevegelse.
- Dialog er utforskende nysgjerrighet rundt den andres indre logikk og meningsfulle sammenhenger. En aktiv lytter stiller nysgjerrige utforskende spørsmål.

DIALOG SYNLIGGJØR

- Dialog er å gjøre deg synlig for verden
- Dialog er å tillate verden å bli synlig for deg.
- Ikke anta at alle vet - alternativet til dialog er ofte å forbli usynlig.
- Den svake part har mest å tjene på dialog

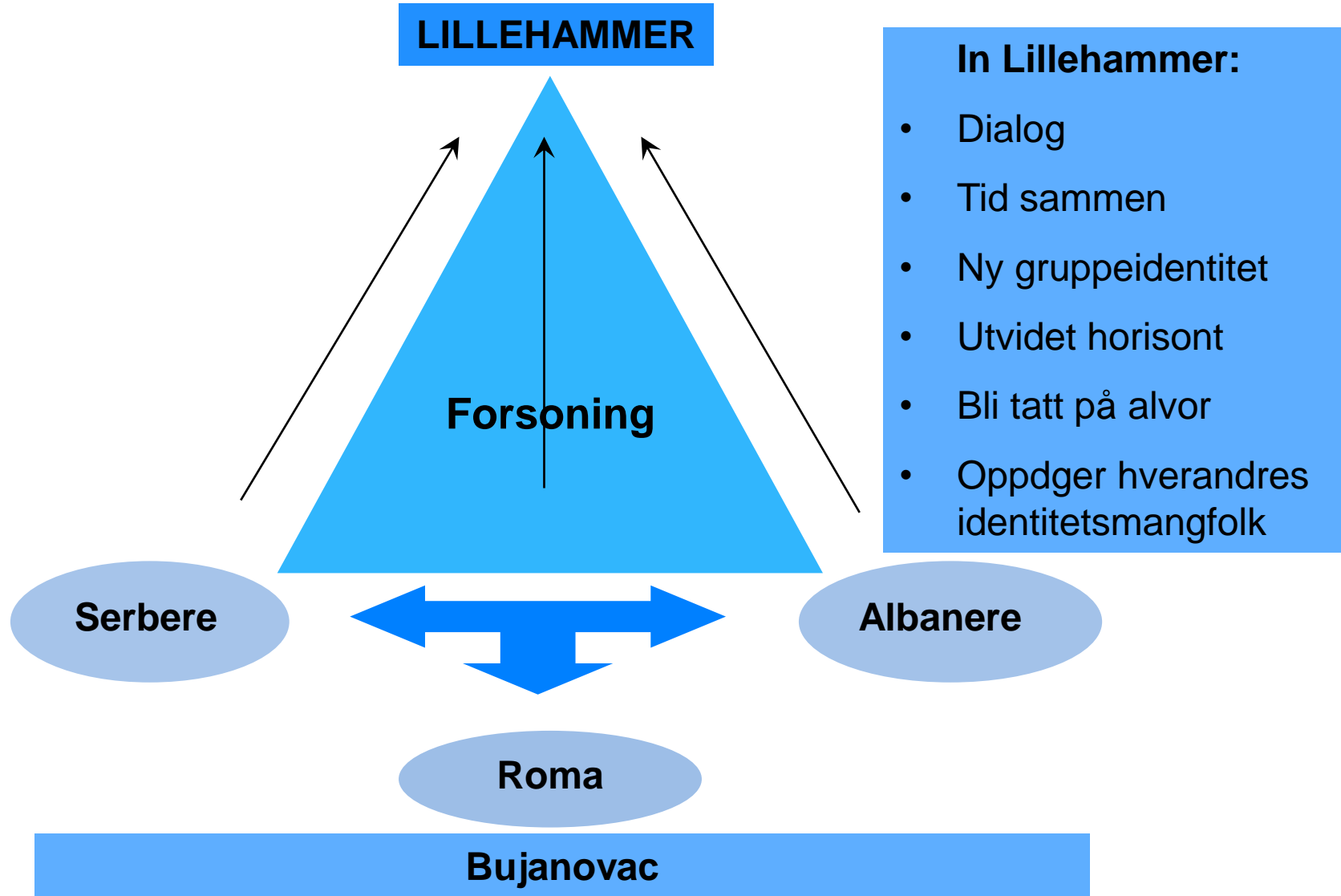

DIALOG BYGGER RELASJONER

- Dialog er å åpne opp
- Dialog er en prosess ikke et prosjekt.
- Dialog er en holdning til verden
- Dialog er en relasjon til andre mennesker
- Nyere forskning viser dialog bygger relasjoner og øker effektiviteten i lederteam.

(Henning Bang, Thomas Nettet Midelfart –
Effektive ledergrupper)

Hvorfor Lillehammer?

DIALOG ER MER
ENN ORD

Dialog seminar på Nansenskolen

Kosovo Polje

Gjenoppbygging i Kosovo Polje

Åpningen av Fridtjof Nansen Secondary School i Makedonia.

Ikke som å gå på ski over Grønland, men nesten!!

Et dialogseminar (relasjonsbygger?)

Introduksjon til dialog: Hvordan har konflikten påvirket ditt liv (familieliv, arbeids-situasjon, bo-situasjon, framtidshåp)

- Evaluer den kommunikasjonen og samarbeidet i din hjemkommune (politikk, sport, kultur, utdanning, næring, religion, sosiale relasjoner etc.)
- Identifiser hindringene for bedre samarbeid (interne, eksterne, individuelle, strukturelle). Hvordan kan de overkommes?
- 80% debatt and 20% dialog

Dialog kan snu ønsket om tap/tap til et ønske om vinn/vinn?

Gjennom dialog og forsoningsarbeid der mennesker blir synlige for hverandre og bygger relasjoner oppdager de ofte at de andre har lidd mer enn de var klar over. Begge er i større grad ofre for konflikten enn de var klar over og har en felles interesse av å finne en løsning. Først da åpner en opp for vinn/vinn løsninger.

Dialog er spesielt nyttig når kommunikasjonen har brutt sammen. Dialogen krever ingenting, forventer ingenting. Presser ikke på avgjørelser, løsninger, kompromisser – den skaper bare rom der våre ord blir broer over til de andre og vi blir synligere for hverandre.

Dialog er spesielt nyttig der partene har forskjellige opplevelser av virkeligheten eller tolker den samme virkelighet på forskjellige måter. Gjennom dyp dialog kan man oppdage at det kan være grunnleggende fellesinteresser til tross for forskjellige posisjoner.

Hva har jeg lært fra dette arbeidet?

- Nøytralitet
- Gå ikke i dommerfella
- Relasjonsbygging
- Det er ikke nok å ha rett
- Det er alltid mer enn to sider i en konflikt
- Kreativitet
- Humor
- TTT (Ting tar tid)
- Praktisk livsvisdom er viktigere enn håndbøker, retningslinjer og fasiter.

Nøytralitet

I Skandinavia blir vi ofte presset til å velge side. Vi skal støtte de svake mot de sterke, de onde mot de gode. Men som Robert Mood uttalte etter noen uker i Syria. Det er ikke alltid like lett å skille dette helt klart fra hverandre. Vi som jobber i konfliktområder ser ofte engler og djevler på begge sider, ja ofte i en og samme person. Vår jobb er å skape trygge rammer for alle. Vi inviterer dem inn i et dialogrom, ikke en rettsal.

Det er ikke nok å ha rett

- Vi er ikke fanatiske men vi tror ofte at vi har 80% rett – og da er det ikke mer enn 20% igjen til motparten.
- Min erfaring er at det er mer rett ute og går enn som så. Det avhenger av livssituasjonen man er i.
- Hvis vi anerkjenner motpartens likeverd er det ofte lettere å anerkjenne motpartens rett – igheter.

Relasjonsbygging

- Jeg sier ja 90% av tiden
- Det viktigste møtet er det vi har i øyeblikket
- Behandle alle som likeverdige medmennesker og med respekt – jeg skal ikke lære dem, jeg skal løfte sammen med dem.
- Vi skal ikke lære folk å fiske, men gå på fisketur sammen med dem. («Eg kan gå dei med deg»)
- Den lange samtalen er ikke bortkastet tid, den kan ofte spare tid. TTT.

Kreativitet

- Mennesker i konflikt er ofte låst inn i posisjoner som motparten ikke kan godta. Derfor blir konfliktene fastlåst.
- Kreativitet kan trenes opp - ofte er vi nødt til å gå utenfor «boksen» for å finne løsninger på fastlåste konflikter.

Humor

- Jeg pleide å si at det er en del vi ikke skal fleipe med
- Mennesker fra konfliktområder har en egen evne til å bruke humor som overlevelsesstrategi.
- Humor har høy gjenkjennelsesfaktor

DIALOG OG DEMOKRATI

- Demokratiets innebygde svakhet er at det innbyr flertallet til å tro at de har rett; altså hvis flertallet mener noe er det sannsynligvis riktigere enn hva mindretallet mener.
- I multikulturelle samfunn som bygger på menneskenes ulikhet, blir dialogen desto mer nødvendig for å øke forståelsen av og for hverandre. Bare med en bedre forståelse av hvem de andre er kan vi representere dem i et demokrati.

STAT

Statsborgerskap

Menneskerett

Territorier med grenser

Trygger infrastrukturen(veier sykehus, utdanning etc)

POLITIKK (beskytte MR, demokratiske valg, sikre like muligheter og rettigheter)

Europeiske standarder (som vi er enige om)

Trygge sikkerheten

Stabile støtteordninger

ETNISITET

Tilhørighet

Alternativ (Cosmopolitan)

Soul and Spirit

Utvikler kulturstrukturer (tradisjoner, seremonier)

KULTUR (litteratur, dans, musikk, mat, klær, arkitektur, kunstnerisk utfoldelse)

Ytringsfrihet

(tillater variasjoner)

Trygge identiteten

Kontinuerlig endring

Spørsmål å ta med seg.

- Har din arbeidsplass utviklet en god dialogkultur?
- Er det nok uformelle møteplasser der folk kan lufte sine tanker/følelser/reaksjoner uten å bli stilt til veggs?
- Er det noe LØFTpress på jobben?
- Hva er tiltak som kan bedre dialogkulturen?

En generell advarsel til alle.

- DIALOG ER ÅPEN OG ÆRLIG
KOMMUNIKASJON
- VÆR DERFOR LITT FORSIKTIGE FØR DERE
PRØVER DETTE HJEMME

Effekten av de små skritt

- Dersom vi ikke ser noe lys i enden av tunnelen er det kanskje likevel mulig å tenne et lys inni tunnelen.